Kasvu ja vaikuttaminen -osasto 12.9.2022

Eduskunnan verojaosto

HE 105/2022 vp

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia. Esityksen mukaan tuloverotuksessa ja kiinteistöverotuksessa myös verotuksen päättymisen jälkeen tehdyt muutokset verotukseen tulisivat julkisiksi.

SAK kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu asiassa seuraavaa.

Esitys perusteltu, mutta verotietojen julkisuutta on kehitettävä edelleen

Verotietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia koskeva luonnos hallituksen esityksestä on ollut lausuntokierroksella jo aiemmin. Lausunto keskittyy seuraavaksi sellaisiin näkökohtiin, jotka ovat relevantteja jatkovalmistelun näkökulmasta.

Hallituksen esitykseen liittyen erityisesti kaksi näkökohtaa ovat aiheuttaneet keskustelua. Ensinnäkin on tuotu esiin, kuinka muutoksenhakupäätösten tulisi olla julkisia vasta, kun päätökset ovat saaneet lainvoiman. Esityksessä näin ei ole kuitenkaan tehty ja SAK:n näkemyksen mukaan valittu lainsäädäntöratkaisu on oikea. Jos tietojen julkaisemiselle asetettaisiin edellytys päätöksen lainvoimaisuudesta, muutoksenhakutietojen julkaiseminen saattaisi venyä merkittävästikin.

Esimerkiksi Verohallinnon aloitteesta tehtyyn oikaisuun voi hakea muutosta oikaisuvaatimuksella, joka on tehtävä kolmen vuoden kuluessa sen verovuoden päättymisestä, jota oikaisu koskee tai jos oikaisu on tapahtunut muutoksenhakuajan lopulla, 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Verohallinnon järjestelmät eivät todennäköisesti myöskään teknisestä näkökulmasta mahdollista tällaista menettelyä, koska järjestelmätasolla ei seurata päätösprosessin etenemistä.

Toinen esille tuotu näkökulma on liittynyt muutoksenhakupäätösten julkistamisen ja päätösten mahdollisten virheiden väliseen suhteeseen. Myös näiltä osin hallituksen esityksen valitsemaa lähestymistapaa voidaan pitää oikeana. Hallituksen esitys mahdollistaa yhteiskunnallisen keskustelun muutoksenhaun perusteista. Lisäksi julkisuus asettaa perustellun paineen myös veronsaajalle sen suhteen, että

muutoksenhakupäätökset ovat mahdollisimman oikeellisia ja perusteltuja. Muutoksenhakupäätösten määrää voidaan pitää suurena, sillä Verohallinto tekee vuosittain tuloverotuksessa ja kiinteistöverotuksessa noin 100 000 muutosverotuspäätöstä. On selvää, että tässä joukossa on sekä verovelvollisen että veronsaajan virheisiin perustuvia korjauksia.

Esityksen tarkoituksena on toteuttaa hallitusohjelman kirjaus ja tämän vuoksi laajempi tarkastelu verotietojen julkisuuden laajentamisesta on jätetty esityksen ulkopuolelle, mikä on ymmärrettävää. Tästä huolimatta verojaoston tulisi lausunnossaan esittää, että verotietojen julkisuuden laajentaminen tai vähintään laajentamisen selvittäminen olisivat tarkoituksenmukaisia seuraavia askeleita tulevassa valmistelutyössä.

On tarkoituksenmukaista painottaa verotietojen julkisuuden tärkeää yhteiskunnallista merkitystä. Verotietojen julkisuus mahdollistaa tulojen ja veronmaksun jakautumisen arvioinnin. Verotiedot liittyvät myös kiinteästi julkisuuslakiin ja julkisuusperiaatteeseen, joiden tarkoituksena on muun muassa toteuttaa avoimuutta viranomaisten toiminnassa ja antaa yhteiskunnan jäsenille mahdollisuus valvoa julkisen vallan sekä julkisten varojen käyttöä.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry